

Bydgoska
Scena 2023
Barokowa

ENSEMBLE PEREGRINA

Polonica

8.10.2023

W pierwszej części naszego programu zabierzemy Państwa do **Wielkopolski** (*Polonia Maior*), do "świętego gniazda" Gniezna, pierwszej stolicy Polski. Około roku 1000 spotkali się tam książę Bolesław I Chrobry i cesarz Otton III, a losy ich były ściśle związane z postacią św. Wojciecha. Biskup Pragi, Wojciech, wysłany przez obu władców, by głosił Słowo Boże wśród pogan, zginął wkrótce potem jako męczennik i został kanonizowany w Rzymie. Śmierć Wojciecha i jej polityczno-religijne konsekwencje znalazły odzwierciedlenie zarówno w średniowiecznych utworach poetyckich, jak i muzycznych. Wkrótce po kanonizacji praskiego biskupa-męczennika powstała w Reichenau sekwencja *Annua recolamus*, najstarsza z ponad 140 sekwencji poświęconych Wojciechowi skomponowanych w Polsce, Czechach i na Węgrzech. W sekwencji tej, spisanej około 1001 roku i wykorzystującej jedną z melodii Notkera Balbulusa, po raz pierwszy pojawia się nazwa naszego kraju – *Polania*. W tekście wspomniany jest również cesarz Otton III. Najprawdopodobniej to on sam zadbał o natychmiastowe uhonorowanie swojego zamordowanego przyjaciela, zlecając nową kompozycję dla uczczenia jego pamięci. Oficjum, hymny i wersety allelujacyjne powstawały ku czci Wojciecha jeszcze do początku XVI wieku i śpiewane były w Gnieźnie, Poznaniu, Wrocławiu, Krakowie i wielu innych miejscach, w których odprawiano liturgię męczennika. Święty Wojciech pozostał jednak najsilniej związany z diecezjami i Kościołem wielkopolskim - jako przeciwwaga dla dynamicznie rozwijającego się w Małopolsce kultu św. Stanisława.

W regionie **Małopolski** (*Polonia minor*) dominuje postać św. Kingi Węgierskiej (ok. 1224-1292), żony księcia Bolesława V. Pod rządami Kingi jej nowa ojczyzna zaznała kulturalnego rozkwitu, powstały liczne centra kulturalne o wielkiej sile oddziaływania oraz niezwykle produktywne skryptoria. Na ten okres datowane są nie tylko najstarsze wielogłosowe polskie fragmenty mszalne, lecz również przywieziona przez Kingę kopia znanej francuskiej *Magnus Liber* zawierająca wspaniałe utwory polifoniczne szkoły Notre Dame. Fragmenty tego egzemplarza *Magnus Liber* zachowały się do dzisiaj w klasztorze w Starym Sączu na południu Polski, którego prowadzenie przejęła Kinga po śmierci małżonka. Dziś prezentujemy głównie kompozycje powstałe w klasztorach klarysek w Starym Sączu i Krakowie. Do największych osiągnięć należą tu *unica: [Stella naufragantium] et via regens*, zrekonstruowany fragment maryjnego tropu *Benedicamus* oraz wirtuozowskie tropowane *lectio Jube domne benedicere/Una cunctis leticie*. Muzykę z Małopolski prezentują również dwa utwory ku czci patrona Krakowa, św. Stanisława, z wawelskiego gradualu króla Jana Olbrachta.

Pomorze (*Pomerania*), region będący przedmiotem trzeciej części naszego programu, ma bogatą i złożoną historię polityczną, w której ścierały się różne kultury. Region ten, podzielony obecnie między Polskę i Niemcy, był z czasem kontrolowany przez polskich, saskich i duńskich zdobywców, regularnie najeżdżany przez wikingów, a później przez Zakon Krzyżacki. Pomorze było częścią Świętego Cesarstwa Rzymskiego i Królestwa Polskiego, choć cieszyło się także częściową niezależnością pod rządami lokalnych rodów. Najważniejszymi miastami były Stralsund, Greifswald, Gdańsk i Szczecin – część miast pomorskich przystąpiła do Hanzy.

W tej części reprezentowane są dwa najbardziej istotne święta liturgiczne. Zestawione tu trzy fragmenty lamentu maryjnego z Bordesholm były przeznaczone do dramatycznej realizacji w Wielki Piątek. Przejmujący tekst i nie mniej przejmujące melodie tego XV-wiecznego dramatu liturgicznego musiały być dość dobrze znane na średniowiecznym Pomorzu, bowiem komentarze na kartach rękopisu sugerują, że mógł on zostać skopiowany w 1476 roku w pomorskim klasztorze w Jasienicy koło Szczecina. Z kolei w *Verbum bonum* z gdańskiego kancjonału wyrażona jest radość z Bożego Narodzenia. Oba święta łączy postać Maryi, Matki Bożej. Poświęcone jej *Alleluia. Ave benedicta Maria* znajduje się również w tym rękopisie.

Maryja jest również główną bohaterką najstarszej pieśni w języku polskim – Bogurodzicy. Miejsce i czas powstania tego utworu pozostają niezwykle kontrowersyjne: literatura fachowa podaje ramy czasowe od X wieku (ze słynną, lecz nieprawdziwą teorią, według której za autora uważa się św. Wojciecha) do końca XIV wieku. Nasza wersja pochodzi z najstarszego rękopisu z początku XV wieku, spisane w wielkopolskiej Kcyni.

Agnieszka Budzińska-Bennett

POLONICA

Muzyka XII-XV wieku z trzech regionów Polski

niedziela, 8 października 2023 | godzina 18:00

Sala Koncertowa Collegium Copernicanum

Program

Wielkopolska – św. Wojciech

Festum agat ecclesia (Hymn, Kraków, XV w.)

Alme presul (Responsorium z oficjum rymowanego

Benedic regem cunctorum, Gniezno, XIII/XIV w.)

Estampie (utwór instrumentalny)

O preclara Adalberti (sekwencja, Gniezno, XIV/XV w.)

Annua recolamus (sekwencja, Reichenau, ca. 1001)

Małopolska – św. Stanisław

Sancte Dei pontifex

(sekwencja, gradual Jana Olbrachta, Wawel, XV/XVI w.)

Alleluia. O sydus Polonie

(gradual Jana Olbrachta, Wawel, XV/XVI w.)

Małopolska – Muzyka z klasztorów polskich klarysek

Estampie (utwór instrumentalny)

Ave mater gracie (sekwencja, Stary Sącz, XIII w.)

[Stella naufragantium] et via regens devium

(tropowane *Benedicamus*, Stary Sącz, XIV w.)

O felix haec novitas (sekwencja, Kraków, XIII w.)

Jube domne benedicere/ Una cunctis leticie (tropowane lectio,

Stary Sącz, XIII/XIV w.)

Benedicamus Domino (Stary Sącz, XIII w.)

Pomorze – pieśni maryjne

Alleluia. Ave benedicta Maria

(tropowany werset allelujatyyczny, Gdańsk XV w.)

Lament maryjny

(Bordesholmer Marienklage, pierwotnie z Jasienicy
k. Szczecina, XIV w.)

Verbum bonum (cantio, Gdańsk, XV w.)

Piotr z Grudziądza/Petrus de Grudencz – *Plaude euge theotocos*
(cantio, XV w.)

Bogurodzica (rękopis z Kcyni, k. Poznania, XV w.,
pierwotnie prawdopodobnie z XII/XII w.)

Wykonawcy

Ensemble Peregrina (Basel)

Agnieszka Budzińska-Bennett *śpiew, kierownictwo artystyczne*

Lorenza Donadini *śpiew*

Hanna Järveläinen *śpiew*

Baptiste Romain *fidel*

AGNIESZKA BUDZIŃSKA-BENNETT

Nominowana do nagrody „Amdassador of the Year 2022” międzynarodowej organizacji REMA oraz do Nagrody Mediów Publicznych 2021 za „promocję polskiej kultury na całym świecie, niezwykle umiejętności i pasję, z którą przybliża słuchaczom zapomniane skarby muzyki dawnej”. Dwukrotnie nominowana do prestiżowych Paszportów Polityki (2012 i 2013), m.in. za „za promowanie polskiej muzyki dawnej na najwyższym poziomie wykonawczym” (A. Suprynowicz, Polskie Radio) i „za konsekwencję w odkrywaniu muzyki średniowiecznej, rzetelność w docieraniu do jej artystycznej istoty, wnikliwość w poznawaniu jej historyczno-kulturowych kontekstów i radość w dzieleniu się jej pięknem” (D. Cichy, Radio Kraków). Recypientka sześciu nominacji do nagrody Fryderyk oraz pięciu nominacji do International Classical Music Awards. Nazwana „jednym z najlepszych ambasadorów naszego kraju” (W. Paprocki, Ruch Muzyczny).

Dyplomowana pianistka, doktor muzykologii (UAM 2010), absolwentka klasy śpiewu i wczesnej zespołowej muzyki wokalne Schola Cantorum Basiliensis (SCB) w Szwajcarii (D. Vellard, R. Levitt, E. Tubb i A. Rooley). Prywatnie studiowała z E. Kirkby i A. Boothroyd w Londynie, z B. Thornton i B. Bagby w Kolonii oraz ze S. Haselhoffem w Bazylei.

Jest kierowniczką ensemble Peregrina specjalizującego się w wykonawstwie muzyki średniowiecznej, z którym nagrała już trzynaście wysoko ocenianych przez międzynarodową krytykę płyt (ECHO-KLASSIK 2009, 5 Diapason, International Classical Music Award ICMA 2019). Jej tournées koncertowe obejmują całą Europę, Azję oraz USA.

Na scenie zadebiutowała w *L'incoronazione di Poppea* C. Monteverdiego pod dyr. K. Junghänela w Theater Basel jako Amore i Valletto (2003/04). W latach 2016-2022 prowadziła wydany przez Polskie Radio 10-płytowy projekt nagraniowy „Melodie na Psalterz polski. Mikołaj Gomółka – *Opera Omnia*” (150 psalmów do przekładów Jana Kochanowskiego), kierując Chórem Polskiego Radia. Pod jej kierownictwem ukazało się również wydanie wszystkich dzieł Wacława z Szamotuł (Raumklang 2019).

Agnieszka Budzińska-Bennett wykladała muzykę liturgiczną XII wieku w SCB i należała do kadry badawczej tej instytucji w latach 2011-2014. W latach 2013-2015 wykladała również chorał gregoriański i historię muzyki

średniowiecznej w Musikhochschule Trossingen w Niemczech, a następnie historię muzyki średniowiecznej w SCB (2016-2017). Obecnie jest profesorem w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu we Freiburgu (Niemcy). Jej dalsza działalność pedagogiczna i akademicka obejmuje szereg wykładów gościnnych i kursów mistrzowskich muzyki dawnej w całej Europie oraz w USA. Jest autorką szeregu artykułów i książek o muzyce dawnej.

W roku 2019 została uhonorowana odznaką „Zasłużony dla Kultury Polskiej” oraz Srebrną Odznaką Honorową Województwa Małopolskiego – Krzyżem Małopolskim.

ENSEMBLE PEREGRINA

Zespół założony w roku 1997 w Bazylei i kierowany przez dwukrotnie nominowaną do prestiżowego „Paszportu Polityki“ polską wokalistkę i muzykologa, Agnieszkę Budzińską-Bennett, koncentruje swoje zainteresowania na świeckiej i religijnej muzyce europejskiej z okresu od IX do XIV wieku. Główny obszar badawczej i artystycznej działalności zespołu to wczesna polifonia i monodia Saint Martial i paryskiej szkoły Notre Dame. Celem śpiewających w ensemble Peregrina wokalistek jest poszukiwanie repertuarów mniej znanych, tworzących zaskakująco oryginalny kontrapunkt dla repertuaru uznawanego za „klasyczny”. Styl interpretatorski Peregriny kształtuje się na bazie analizy oryginalnych źródeł i traktatów oraz w oparciu o najnowsze badania muzykologiczne i historyczne. Zespół stara się zbliżyć jak najbardziej do praktyki wykonawczej, której obraz wylania się z przekazów źródłowych, ale nie rezygnuje z poszukiwania stylu, w którym w sposób naturalny przemawiać będzie do dzisiejszych słuchaczy.

Festum agat ecclesie

Niech Kościół celebryje święto
I niebiosa się radują
Gdyż Wojciech zwycięsko
posiadł tron chwały.

Unizony i mądry sługa
cały poświęca się Chrystusowi.
Męczennik i zdolny biskup
słowami i czynami naucza.

Cudownie anielskim obliczem
rozświetla serca ludu
Słowem Ewangelii
rozprasza mroki ich myśli.

Triumfuje męczeństwem,
wojownik mocny w boju,
zachowując czystość lilii
z różą cierpliwości.

Dla zasług świętego
Jezus zaniechał pokoju,
kieruje jego ducha
ku radosnej nagrodzie.

Narzędzie zbawienia,
wysłuchaj głosów w radości,
daj używać tego, co zbieramy
w tej radości paschalnej.

Alme presul et beate

Dobrotliwy i błogosławiony biskupie
Boży męczenniku Wojciechu,
udziel pomocy proszącym
twoimi świętymi modlitwami,

odpędź nieszczęścia, uproś dobra,
daj wzrost pokoju
uzdrawiaj radość życia, alleluja.

✓ Abyśmy, pod twoją możliwą opieką,
chlubili się w wiecznej chwale Boga.
Daj wzrost pokoju
uzdrawiaj radość życia, alleluja.

Doksologia: Chwała Ojcu i Synowi
I Duchowi Świętemu.
Daj wzrost pokoju...

O preclara Adalberti

O przesławna uroczystości
biskupa Wojciecha
tego dnia jest obchodzona
pobożnie jego pamięć.

Biskup ten za Twą sprawą, Chryste,
rodzi się w rodzinie królewskiej,
w godnym i bogatym
rodzicu czeskim.

Udał się do Rzymu,
gdzie przyjął stan zakonny,
By pokutować
za zatwardziałość grzechy.

Potem żąda od wszystkich
rodaków jednogłośnie
posłuszeństwa i służby dla siebie,
tak jak to jest przyrzeczone.

Lecz nic nie znaczy prawda,
w ten sam sposób przepędzają biskupa,

tam święci prawdziwe duchowieństwa
i funduje kościoły.

Udaje się więc do Bolesława,
pobożnego księcia Polaków,
Odtąd cierpliwy rozsiewa łaski
Chrystusowe w języku Prusów,

Potem we śnie z tej przyczyny przeżytym,
wypija kielich Chrystusa.

Ugodzony włócznią i zabity,
podąża ku szczytom niebios.

Teraz Polacy śpiewają psalmy
na chwałę tak wielkiego patrona,

Nas niech łaska Chrystusowa połączy
ze świętym patronem na tronie. Amen.

Annua recolamus

Obchodźmy uroczyste coroczne
święto świętego Wojciecha,

Męczennika, z powodu którego
radują się światłości niebios.

Dziś w szeroką bramę
wstępuje zwycięzca

I łupy świata, który ukrzyżował,
zawiesza jako wota.

Nie będzie już miotany żadną burzą ten,
który żywi się miłym pokojem.

Bohemio, raduj się
całując kolyskę syna,

gdyż jako matka poddałaś
bezzębnemu do ssania piersi pełne mleka.
Saksonio, oklaskuj chwałę ucznia, którego od lat chłopięcych
poskramiając delikatną różgą,
ubierasz w infule Aaronową.

Co zarzucasz biskupowi harda Prago?
Jeśli pójdziesz po jego starych śladach,
żadna skaza nie będzie cię hańbiła.

O mocny zapaśniku, po zbytłych
kielznający włosienicą boki,

który pieszo udając się do Rzymu,
znalazłeś wzór godny naśladowania w regule mniszej.

Lecz rabuś zazdrosny o święte posłuszeństwo
po zбициu dzbanuszka opróżniając czarę
poległ z twej prawicy.

Ostatecznie wieloma modlitwami
wezwany, pożegnawszy twe owce,
w Prusach uwolniłeś się z więzów ciała.

Kwitnie więc Polska kryjąc w swej ziemi
relikwie męczennika.

Cesarz Otton, umocniony twoim zaufaniem przywiózł
Rzymianom w darze relikwie twego ramienia,

którego racz polecać Bogu wraz z duchowieństwem
i ludem jemu powierzonym.

Sancte Dei pontifex

Alleluia V. O sydus polonie

Ave, mater gracie

Zdrowaś, Matko laski,
Zwierciadło dziewictwa,
patrzysz na nas laskawym wzrokiem,
ucieczko grzeszników.

Strumieniu pobożności,
Z Ciebie wypływa lekarstwo
Dla tych, którym za grzechy
należy się kara.

Maryjo, zważ na Tego,
któremu ku ochłodzie
Dalaś swe piersi i lono.

Jemu tedy nakaż
Twym matczynym prawem,
aby po ziemskim trudzie
nie poddał nas karze. Amen.

[Stella naufragantium] et via regens

Gwiazdo rozbitków
I drogo zbłąkanych,
gwiazdo przewodnia pośród mórz
Królowo i Dziewico,
Pełna laski,
Gwiazdo morza,
Która oświetlasz świat.
Poprowadź całą ludzkość
ku wiecznej radości,
gdzie chwala
trwa bez ustanku.
Tak więc nasze radosne zgromadzenie
Niech błogosławi Panu.

O felix haec novitas

O, szczęśliwa to nowina,
O, przedziwna laskawość -
Bóstwo ma granice
I leży w stajence.

W łonie Dziewicy
Słowo łączy się z ciałem,
lecz natury swej
nie traci.

O, dzieciątko, coś jest mędrcom
O, Tyś Słowo, a kwilisz,
O, unижony majestacie!

Ratuj nas, prowadź,
Chroń przed wrogiem,
Bo ciałem stałeś się nam podobny.

O Maryjo, Matko Boża,
Grzesznym dajesz nadzieję życia,
Jedynie w Bogu i w Tobie jest
nasza nadzieja.

Jezu miłosierny, Jezu potężny,
Jezu, wodzu naszych zastępów,
Spraw, byśmy zamieszkali z Tobą
w niebie
Dzięki lasce Twej Matki.

Jube domne benedicere/ Una cunctis leticie

Racz, panie, pobłogosławić.
Wszyscy mają ten sam powód
do tego wesela,

bo nasz Pan
niweczy grzech i śmierć,
a chociaż nikogo nie znajduje wolnego od winy,

O Maryjo,
drogo do niebios,
Dziewico czysta jak lilia.

To przecież wszystkich
przychodzi wyzwolić.

Zwiesz się Gwiazdą morza,
Módl się za nami
do Twego syna.

Niech się weseli święty,
bo bliski jest palmy zwycięstwa.
Racz ubłagać Twego Syna,
o Dziewico i Matko,

Niech się raduje grzeszny,
bo dane mu jest przebaczenie.

By nas uchronił od Otchłani
i obmył z grzechów.

Niech powróci do życia poganin,
bo do niego jest powołany.
Ty zaś, Panie,
zmiłuj się nad nami.

*[Z bożonarodzeniowego kazania Leona Wielkiego, tłumaczenie z
breniarsza : LG, t. I, Pallottinum 1982, s. 360-361]*

Benedicamus Domino

Błogosławmy Panu, alleluja.
Bogu niech będą dzięki, alleluja.

All. Ave benedicta Maria

Alleluja!
Bądź pozdrowiona, błogosławiona Maryjo,
Matko i córko Jezusa Chrystusa,
kwiecie czystości,
źródło słodczy,
darze miłości.

O Maryjo, drogo niebios,
Dziewico czysta jak lilia,
zwiesz się Gwiazdą morza.
Módl się za nami do Twego Syna,

Gwiazdo świecąca,
Matko Zbawiciela.

Racz ubłagać
Twego Syna, o Dziewico i Matko,
By nas uchronił od Otchłani,
i obmył z grzechów.

O Maryjo, wszelkiej łaski pełna.

Bordesholmer Marienklage

Biada ścieżce, którą kroczę
z nędzą i bólem!
Moje dziecko jest na krzyżu,
ponownie czuję moje cierpienie.
O biada, o biada, o biada
z powodu ścieżki, którą kroczę!
Muszę bez końca płakać,
O biada, o biada, o biada!
Moje myśli zatrwóżone,
bo Zbawiciel jest w męce,
który jest moim dzieckiem, a także moim Bogiem
i Panem zastępów anielskich.

O biada, o biada, o biada, boleśnie się teraz budzę
przy moim prawdziwie wiernym dziecku!
Gdzież ja biedna kobieta się podzieję?
Śmierci, przyjdź tu i przygotuj mój koniec! [169-184]

O biada, nieszczęście i strapienie,
O biada z powodu śmierci mego drogiego dziecka,
która mi drzazgą w sercu
stąd też tak żałośnie lamentuję.
Zaprawdę, krążę tu i tam,
nikt stąd nie odejdzie,
kto płacze wraz ze mną.
O biada, biada!
O biada, o biada mi dziś i na zawsze
z powodu śmierci mego dziecka.
Mój smutek jest tak wielki.
O biada, o biada! [205-215]

Strasliwy mieczu Symeona,
nie ukryłeś się przede mną.
Od dawna jesteś mi przeznaczony,
Dlategoż takam strapiiona.
Słońce straciło swe światło
dla całego świata.
Ziemia się trzęsie,
nawet skały pękają.
Śmierci, przyjdź, zabierz nas oboje
abym nie była
z nim tak żałośnie rozdzielona
Jego krew czerwona teraz na mnie,
jego śmierć zabija mnie teraz,
jego cierpienie wywołuje we mnie smutek,
w poczuciu jedności z nim. [690-705]

Verbum bonum et suave

Owo Słowo, dobre i słodkie,
brzmi "Zdrowaś"

przez które dziewica, matka i córka
stała się mieszkaniem Chrystusa.
Pozdrowiona przez owo "Zdrowaś",
dziewica wkrótce stała się brzemienna,
dziewica z rodu Dawida,
lilia wśród cierni.

Zdrowaś, prawdziwa [świętynio] Salomona,
Zdrowaś, runo Gedeona,
którego królowie trzema darami
narodziny pochwalili.

Zdrowaś, która zrodziłaś słońce,
Zdrowaś, Tyś zrodziła dziecko,
Upadłemu światu dałaś
Życie i porządek.

Zdrowaś, matko najwyższego Słowa,
bezpieczna przystani, znaku krzewu,
gałązko aromatycznego dymu,
władczyni aniołów.

Prosimy Cię, zmaż nasze grzechy,
i pozwól nam nienagannie
chwalić Twojego Syna
i oczekiwać wiecznej radości.

Plaude, euge theotocos

Raduj się wielce, Matko Boża,
Królowo dziewic,
zbawienie tych,
którzy się Tobie zwiierzają.

Wejrzyj na tych, którzy Cię sławią,
lecz nie pogardzaj nędznymi,
lecz spojrz na nich
miłosiernymi oczyma.

Bogurodzica

Bogv rodzicza, dziewicza
bogem slawena, Maria
U twego syna, Gospodzina,
matko swolena, Maria
Siszczu nam, spwczu nam,
Kyrieleyson.
Twego dzela krzcziczela,
boszicze,
Uslisz glosi,
naplen misli czlowecze.
Slisz modlitwo,
yosz nosimi
A dacz raczi gegosz prosimi,
a naswecze zbozni pobith,
posziwocze raski przebith,
Kyrieleyson.

Humaczenie:

Agnieszka Budzińska-Bennett,

OP Błażej Matusiak

i ks. Mariusz Białkowski

LA TEMPESTA

Monteverdi

14.10.2023

CLAUDIO MONTEVERDI

Vespro della Beata Vergine

sobota, 14 października 2023 | godzina 18:00

Sala Koncertowa Collegium Copernicanum

Program

Claudio Monteverdi (1567-1643)

Vespro della Beata Vergine

da concerto, composta sopra canti fermi, 1610

Wykonawcy

LA TEMPESTA

dyr. Jakub Burzyński

Aleksandra Raszyńska, Katarzyna Bienias

soprany

Andrzej Marusiak, Aleksander Rewiński, Adam

Sławiński *tenory*

Samuel Ferreira *baryton*

Michał Janczak, Roman Wawreczko *basy*

Agnieszka Obst-Chwała, Beata Kozyra-Paulska

skrzypce

Marian Magiera, Barbora Mišoňová, Maciej

Chwała *cynki*

Piotr Dąbrowski, Paweł Wachowski, Ondrej

Sokol *pużony*

Martin Daniel Zorzano *violone*

Witold Wilgos *chitarone*

Barbara Świdarska *pozytyw*

LA TEMPESTA

zespół muzyki dawnej, założony w 1998 roku w Warszawie. Wykonuje muzykę renesansu, baroku, klasycyzmu i romantyzmu w nurcie wykonawstwa historycznie poinformowanego. Występuje w głównych salach koncertowych oraz na festiwalach w kraju i za granicą (Roma Festival Barocco, Internationales H.I.F. Biber Festival Wien, Tage für Alte Musik Berlin i in.). Współpracował z Teatrem Wielkim w Poznaniu oraz Operą na Zamku w Szczecinie podczas wystawienia *The Fairy Queen* H. Purcella w reżyserii Michała Znanieckiego. Dokonał nagrań ponad 20 CD, w tym serię albumów poświęconych muzyce archiwum klasztoru na Jasnej Górze oraz pierwsze polskie nagranie studyjne oratorium Mesjasz J. F. Haendla. Jest gospodarzem festiwalu Barok w Radości, bierze udział w cyklu wykonań wszystkich kantat J. S. Bacha na Uniwersytecie Warszawskim. W 2019 roku zespół został nominowany w trzech kategoriach do prestiżowej nagrody OPUS KLASSIK, za album dedykowany Mikołajowi Zielińskiemu. W 2020 roku miała miejsce premiera filmu dokumentalnego *Mikołaj Zieliński - dyskretny urok polichóralności*, zrealizowanego z udziałem zespołu La Tempesta.

JAKUB BURZYŃSKI

śpiewak (kontratenor), teoretyk muzyki i dyrygent. W 1998 roku założył zespół La Tempesta, z którym regularnie koncertuje i nagrywa repertuar 16-19 wieku. Jako solista wykonywał główne i drugoplanowe role w operach Charpentiera, Purcella, Vivaldiego, Händla, Myslivečka, Mozarta, Krauzego i Zycha. Dokonał nagrań ponad dwudziestu CD dla wytwórni BIS, ARTS, DIVOX, NAXOS, MUSICON oraz DUX. *Album Vespers of Sorrow* z kompozycjami A. Vivaldiego został okrzyknięty Nagranie Roku przez portal Music Web International, a jego fragmenty wykorzystane jako ścieżka dźwiękowa do nagrodzonego na festiwalu w Cannes francuskiego filmu *DIVINES*. Jakub Burzyński jest kierownikiem artystycznym Festiwalu Muzycznego Barok w Radości, wieloletnim wykładowcą Letnich Szkół w Kelč, Holešovie, Valticach, Velehradzie i Broumowie (Czechy), kierownikiem artystycznym Międzynarodowej Letniej Szkoły Muzyki Dawnej Schloss Scharfeneck oraz stałym prelegentem Festiwalu Cichej Muzyki w Toruniu. W 2019 roku został nominowany do prestiżowej nagrody OPUS KLASSIK w kategorii Dyrygent Roku. Od 2020 współpracuje jako dyrygent z Polską Operą Królewską.

1. Versiculus i Responsorium

Boże, pośpiesz na nasz ratunek.

Panie, na pomoc naszą prędko przybądź.

Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku niech będzie teraz i zawsze i na wieki wieków. Niech tak się stanie. Chwała Panu.

2. Psalm: Dixit Dominus; Psalm 109 (110)

Pan powiedział mojemu Panu: zasiądź po mojej prawej stronie a ja sprawię, że Twoi wrogowie zostaną poniżeni do podnóżka dla Twoich nóg. Pan wyśle berło mocy Twojej Syjonowi: bądź władcą także tam, gdzie są Twoi wrogowie. Lud Twój ofiarować będzie chętnie w dniu, w którym nastanie Twoja moc; w pięknie świętości, narodzony o poranku, masz rosę swej młodości. Pan złożył przysięgę i nie będzie się cofał, Ty jesteś kapłanem na zawsze według porządku Melchizedeka. Pan stoi przy Twojej prawej ręce, pokona nawet królów w dniu swego gniewu. Będzie sądził narody i wiele ciał pomordowanych zostawi, prawdziwie, zwycięży wiele państw. Pić będzie po drodze ze strumyka, dlatego wysoko wzniesie swą głowę. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku niech będzie teraz i zawsze i na wieki wieków. Niech tak się stanie.

3. Koncert: Nigra sum (Pieśń Salomona 1:4-5, 2:10-2)

Jestem czarnoskóra, mimo to piękna, córki Jeruzolimy. Dlatego sprawiłam radość Panu i zaprosił mnie do swej komnaty. Powiedział mi: Powstań, moja miła, i przyjdź. Teraz bowiem zima się skończyła, deszcz przeszedł i zniknął. W naszym kraju pojawiły się kwiaty, przyszedł czas przycinania gałązek.

4. Psalm 112 (113): Laudate pueri

Chwalcie Pana, słudzy, chwalcie Imię Pana. Błogosławione niech będzie Imię Pana od tej chwili na zawsze. Imię Pana niech będzie chwalone od świtu do zmierzchu. Pan góruje nad wszystkimi narodami a jego chwała nad Niebem. Kto jest taki jak Pan, nasz Bóg, który zamieszkał wysoko a mimo to uniżył się, który widzi rzeczy na Niebie i ziemi? Wyciąga ubogiego z prochu ziemi i podnosi biedaka z błota, by zaliczyć go w poczet książąt, nawet książąt swojego ludu. Sprawia, że ciężarna staje na czele domu i jest radosną matką dla swych dzieci. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku niech będzie teraz i zawsze i na wieki wieków. Niech tak się stanie.

5. Koncert: Pieśń Salomona 6:4-5 Pulchra es

Jesteś piękna, moja miła, słodka i ozdobiona jak Jerozolima, przerażająca jak armia gotowa do walki. Odwróć ode mnie swe oczy, bo mnie przewyciężają.

6. Psalm 121 (122) Laetatus sum

Byłem radosny gdy usłyszałem, jak mi powiedzieli, że pójdziemy do domu Pana. Stopy nasze stoją teraz w obrębie Twoich murów, Jerozolimo. Jerozolima jest zbudowana jako miasto o wewnętrznej jedności. Tam udają się ludy, także ludy Pana, jak zostało Izraelowi przepisane, by dziękować Imieniu Pańskiemu. Tam postawiono trony do sądzenia, także trony rodu Dawida. Módlmy się o pokój dla Jerozolimy, niech mają obfitość dóbr ci, którzy Cię kochają. Niech będzie pokój wewnątrz murów Twoich i bogactwo w Twoich pałacach. Ze względu na mych braci i towarzyszy chcę dla Ciebie pokoju. Prawdziwie, ze względu na dom Pana, naszego Boga, będę dążył do Twojego dobra. Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu, jak była na początku niech będzie teraz i zawsze i na wieki wieków. Niech tak się stanie.

7. Koncert (Izajasz 6:3, I Jan 5:7) Duo Seraphim

Dwaj Serafinowie wołali do siebie: po trzykroć święty jest Pan Bóg armii, cała ziemia jest przepelniona jego sławą. Trzech jest świadczących w Niebie: Ojciec, Słowo i Duch Święty, a tych troje jest jednością.

8. Psalm 126 (127): Nisi Domnus

Jeżeli Pan nie zbuduje domu na marne pracują ci, którzy go budują. Jeżeli Pan nie zachowa miasta, na marne czuwają strażę. Na marne śpieszycie się, by wstać wcześniej i położyć się późno, wy, którzy jecie chleb bólu. On dał swym ukochanym dziedzictwo Pana, dzieci; nagrodę, owoc łona. Na wzór strzał trzymanych przez olbrzyma są dzieci jego. Szczęśliwy jest człowiek, którego kołczan jest nimi wypełniony: nie będą zawstyżeni, gdy przemówią do wrogów u ich bram. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku niech będzie teraz i zawsze i na wieki wieków. Niech tak się stanie.

9. Koncert: Audi coelum

O Niebo, usłysz me słowa pełne tęsknoty i radości.

Echo: Słyszę.

Proszę Cię, powiedz mi, kim jest ta, która się unosi, jasna jak świt poranka, niech jej błogosławię.

Echo: Powiem Ci!

Powiedz, czy to ta Pani, miła jak księżyc i pełna chwały jak słońce, napelnia radością ziemię, Niebo i morza.

Echo: Maryja!

Ta słodka Panna Maryja, przepowiedziana przez proroka Ezechiela, ta brama wschodnia.

Echo: To ona!

Ta święta i radosna brama, przez którą śmierć jest wyrzucona a życie odnowione;

Echo: Ona!

Ona jest zaufaną pośredniczką między Bogiem a człowiekiem na przebaczenie grzechów.

Echo: Pośredniczka!

Niech więc za nią podążajmy wszyscy, przez którą z łaską zasłużymy na osiągnięcie życia wiecznego.

Echo: Podążajmy!

Niech Bóg Ojciec i Syn i Matka, Której słodkiego Imienia wzywamy, da pocieszenie nieszczęśliwym.

Echo: Niech tak się stanie!

Blogosławiona jesteś, Panno Maryjo, na wieki wieków.

10. Psalm 147:12-20; Lauda Jerusalem

Chwal Pana, o Jerozolimie: chwal Twego Boga, o Syjonie. Ponieważ On uczynił mocnymi kraty w Twoich bramach, pobłogosławił dzieci wewnątrz Twoich murów. Zaprowadza pokój wewnątrz Twoich murów i nasyci Cię mąką najlepszej jakości. Zsyła swoje przykazania na ziemię, Jego Słowo rozprzestrzenia się bardzo szybko. Daje śnieg podobny do wełny, rozprzestrzenia rosę jak pył. Rozrzuca swój lód jak kęsy jedzenia: kto zniesie jego chłód? Na jego słowo lód się topi: rozkazuje Duch Jego lotem wiatru i płynięciem wód. Ogłosił Swoje Słowo Jakubowi a Swoje prawa i nakazy Izraelowi. Tak nie postępuje z innymi narodami, poganie nie mają wiedzy o Jego prawach. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku niech będzie teraz i zawsze i na wieki wieków. Niech tak się stanie.

11. Sonata sopra Santa Maria

Święta Maryjo, módl się za nas.

12. Hymn: Ave maris stella

Witaj, gwiazdo morska,
kochająca Matko Boża,
zawsze będąca dziewicą,
szczęśliwa brama Nieba.
Zerwij łańcuchy grzeszników,
przynies światło ślepym,
odegnaj od nas zło,
wyproś nam wszelkie dobro.

Otrzymałaś słowo pozdrowienia
z ust Gabriela,
ustanów nam pokój
odwracając imię Ewy.
Pokaż, że jesteś matką,
niech On przyjmie modlitwy przez Ciebie,
On, który jest dla nas narodzony
wybrał, żeby być Twoim.

O, niepowtarzalna Dziewico,
najpokorniejsza ze wszystkich,
uczyni nas, wyzwolonych z grzechu,
łagodnymi i czystymi.

Zachowaj życie czystym,
spraw, że podróż będzie bezpieczna,
byśmy, widząc Jezusa,
mogli cieszyć się razem na zawsze.

Niech będzie cześć Bogu Ojcu,
chwała Chrystusowi, Najwyższemu,
i Duchowi Świętemu,
jedna cześć wszystkim trzem. Niech tak się stanie.

13. Magnificat (Łukasz 1:46-55)

Moja dusza wywyższa Pana a mój duch ucieszył się w Bogu, moim Zbawicielu, ponieważ ujrzal pokorę Swojej służki. Odtąd wszystkie pokolenia nazwą mnie szczęśliwą. Ten, który jest potężny, zrobił dla mnie wielkie rzeczy a Jego Imię jest święte. Jego litość spoczywa na tych, którzy się go boją z pokolenia na pokolenie. Okazał siłę swojego ramienia; rozproszył dumnych mających w swoich sercach próżne myśli. Zdjął potężnych z ich tronów a wywyższył pokornych i niskich. Nasycił głodnych dobrami a bogatych odesłał z pustymi rękami. Pamiętał o litości obiecanej słudze Swemu Izraelowi, tak jak obiecał przodkom naszym, Abrahamowi i jego potomstwu na zawsze. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku niech będzie teraz i zawsze i na wieki wieków. Niech tak się stanie.

*Specjalnie na dzisiejszy koncert przełożył p. lic. Filip Adam ZIELIŃSKI 22 VII A.C.
poświęcając Pannie Magister Grażynie Weronice BANDUCHÓWNIE.
Adres elektronicznej skrzynki pocztowej tłumacza: f.a.zielinski@interia.pl*

POLSKA OPERA
KRÓLEWSKA

Hasse

21.10.2023

Johann Adolf Hasse (1699-1783) zasłynął najpierw jako znakomity tenor, a wkrótce również jako wybitny kompozytor. Bez wątpienia doświadczenie śpiewacze odegrało istotną rolę w kształtowaniu jego twórczego talentu. Wirtuozowskie arie, wrażliwość melodyczna oraz sugestywność partii wokalnych – tak w operach, jak i dziełach religijnych – wzbudzały zachwyt słuchaczy oraz uznanie wykonawców. Utwory Hassego znajdowały się w repertuarach największych gwiazd XVIII-wiecznych scen. Byli wśród nich zarówno słynni kastraci, jak Farinelli czy Senesino, jak i wiodące śpiewaczki, m.in. Francesca Cuzzoni czy żona kompozytora Faustina Bordoni.

Oratorium Sanctus Petrus et Sancta Maria Magdalena prawdopodobnie nie było jednak pisane z myślą o wielkich nazwiskach. Dzieło powstało na potrzeby Ospedale degli Incurabili w Wenecji, gdzie po raz pierwszy zabrzmiało prawdopodobnie w wykonaniu dziewcząt z miejscowego sierocińca podczas wielkopiątkowych uroczystości pod koniec lat 50. XVIII wieku. Treścią utworu jest emocjonalny dialog świętego Piotra z Marią Magdaleną przy wtórze Marii Salome, Marii matki Jakuba oraz Józefa z Arymatei. Niewysłowione cierpienie i nieutulony żal po śmierci Chrystusa kompozytor wyraża za pomocą różnorodnych środków muzycznych, a przede wszystkim – po mistrzowsku stosowanej techniki bel canto.

Marta Dziewanowska-Pachowska

JOHANN ADOLF HASSE

Sanctus Petrus et Sancta Maria Magdalena

sobota, 21 października 2023 | godzina 18:00
Sala Koncertowa Collegium Copernicanum

Program

Johann Adolf Hasse (1699-1783)
oratorium Sanctus Petrus et Sancta Maria Magdalena

Wykonawcy

Polska Opera Królewska

Marta Boberska *sopran*
Małgorzata Trojanowska *sopran*
Aneta Łukaszewicz *mezzosopran*
Jakub Foltak *kontratenor*
Rafał Tomkiewicz *kontratenor*

Zespół Instrumentów Dawnych Polskiej Opery Królewskiej Capella Regia Polona

Krzysztof Garstka *kierownictwo artystyczne*

MARTA BOBERSKA

sopran

Ukończyła z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Prowadzi aktywną działalność koncertową, występując w repertuarze kameralnym i oratoryjno-kantatowym. Współpracuje z wieloma zespołami i wykonawcami muzyki dawnej, wykonuje też muzykę współczesną. Występowała pod batutą znamienitych dyrygentów takich jak J. Maksymiuk, J. Krenz, Ch. Hogwood, F. Bruggen, J.-C. Malgoire, H. Rilling, M. Zilm, M. Plasson, Ł. Borowicz, M. Florêncio, K. Bumann, R. Silva i wielu innych.

W latach 1994–2017 była solistką Warszawskiej Opery Kameralnej. Na deskach tego teatru wykonała ponad 40 partii solowych w operach m. in. W. A. Mozarta, G. Rossiniego, G. F. Händla,

C. Monteverdiego, jak również wiele partii oratoryjnych w dziełach J. S. Bacha, G. F. Händla i innych. Współpracowała także m.in. z Operą Narodową, Narodową Operą Łotewską w Rydze, Operą Nova w Bydgoszczy i Operą Krakowską.

Występuje w teatrach i salach koncertowych na całym świecie. Brała udział w wielu festiwalach (m.in. Festiwal Beethovenowski, Wratislavia Cantans, Chopin i jego Europa, Festival van Vlaanderen Brugge). Ma w swoim dorobku wiele nagrań płytowych. Nagrywała również dla radia i telewizji oraz filmu (muzykę J. A. P. Kaczmarka w obrazach A. Holland oraz ścieżki dźwiękowe w filmach m.in. A. Wajdy).

Była wielokrotnie nominowana do nagród muzycznych, m.in. do Paszportu Polityki (2000, 2001 i 2002) oraz do nagrody Fryderyk (1999, 2000, 2001, 2002, 2005). W 2009 roku Fryderykiem został wyróżniony album *Mszę* S. Moniuszki z jej udziałem. Została odznaczona przez Prezydenta Rzeczypospolitej Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi oraz otrzymała Brazywój Medal Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

ANETA ŁUKASZEWICZ

mezzosopran

Z wyróżnieniem ukończyła Akademię Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie śpiewu prof. Jerzego Artysza (2004). Za wyróżniające wyniki w nauce otrzymywała stypendium Ministra Kultury.

W latach 2004-2017 była solistką Warszawskiej Opery Kameralnej, gdzie wykonywała partie w operach m. in. C. Monteverdiego, W. A. Mozarta i G. Verdiego. W 2015 roku brała udział w prapremierze opery L. Moździerza *Immanuel Kant* jako Pani Kant.

Z powodzeniem występuje w repertuarze kameralnym i pieśniarskim. Wykonuje pieśni Mozarta, Chopina, Moniuszki, Schumannna i wielu innych kompozytorów. W czerwcu 2016 wystąpiła

w specjalnym koncercie pod patronatem Marszałka Senatu RP „W holdzie Paderewskiemu” z okazji podjęcia przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej uchwały rocznicowej w 75. rocznicę śmierci kompozytora. We wrześniu 2017 wzięła udział w prawykonaniu *Cyklu wariacji na głos solowy, chór mieszany i orkiestrę symfoniczną* K. Dębskiego z towarzyszeniem orkiestry Sinfonia Baltica.

Występowała u boku znakomitych artystów, takich jak Michael Chance i Emma Kirkby. Współpracowała m. in. z orkiestrami Opery i Filharmonii Podlaskiej, Filharmonii Koszalińskiej, Świętokrzyskiej, Dolnośląskiej, Polską Orkiestrą Radiową, orkiestrą Sinfonia Varsovia.

W dorobku ma szereg nagrań płytowych, m.in. *Małej mszy uroczystej* G. Rossiniego (2005), *Staub und Schatten sind wir...* M. Bembinowa (2006) oraz kołęd w aranżacjach T. Radziwonowicza (Polskie Radio, 2011). Wielokrotnie brała udział w nagraniach dzieł Stanisława Moryty, wykonując m.in. *Rapsod* na mezzosopran i orkiestrę (2001). Jej solowa płyta zawierająca cztery cykle pieśni S. Moryty w jej wykonaniu otrzymała nominację do Fryderyka (2008).

MAŁGORZATA TROJANOWSKA

sopran

Absolwentka dwóch specjalności na Wydziale Instrumentalno–Pedagogicznym w Białymstoku Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina - dyrygentury chóralnej oraz śpiewu solowego w klasie prof. Ewy Iżykowskiej. Warsztat wokalny kształciła również podczas kursów z wybitnymi śpiewakami, m.in.: A. Garancją, O. Pasiecznik, I. Kłosińską, M. Rzepką. Jest laureatką wielu konkursów wokalnych, stypendystką Marszałka Województwa Podlaskiego, dwukrotną stypendystką Prezydenta Miasta Elku, stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Współpracuje z orkiestrami filharmonii w całym kraju, z Orkiestrą Polskiego Radia, Polską Operą Królewską, Operą i Filharmonią Podlaską, Narodowym Forum Muzyki we Wrocławiu. Gości także na festiwalach muzycznych. Jej repertuar obejmuje partie operowe dzieł m.in. Monteverdiego, Händla, Mozarta, Pucciniego, Moniuszki, Czyża, Krauzego; partie kanonicznych dzieł oratoryjnych m.in.

Bacha, Mozarta, Haydna, Góreckiego, Kilara, a także liczne pieśni oraz arie i partie operetkowe.

Współpracuje ze znakomitymi dyrygentami i liderami, m.in. M. Klauzą, M. J. Błaszczykiem, V. Kiradijevem, R. Silva, B. Akiki, R. Kłoczko, Cz. Grabowskim, J. M. Zarzyckim, A. Klockiem, N. Pavilionsem, P. Deptuchem, M. Wolińską, A. Moniuszko, M. Pastuszką, K. Garstką. Uczestniczyła w prawykonaniach i nagraniach utworów współczesnych kompozytorów polskich, wśród nich m.in. *Nocy kruków* Z. Krauzego, *Requiem* I. Zalewskiego, *Mszy elckiej* P. Grinholca, *Stabat Mater* M. Nagnajewicza, *Requiem* T. Trojanowskiego. Brała również udział w nagraniach płytowych, w tym dwóch płyt solowych: *Głos duszy* z utworami sakralnymi (R. Sulimą - organy) oraz płyty z pieśniami kompozytorów polskich do słów K. Przerwy – Tetmajera (R. Marat - fortepian).

W 2022 roku uzyskała tytuł doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie wokalistyka. Współpracuje z Uniwersytetem w Białymstoku oraz Uniwersytetem Muzycznym Fryderyka Chopina.

JAKUB FOLTAK

kontratenor

Absolwent Akademii Muzycznej w Katowicach. Uczestnik programu Akademii Operowej Przy Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie, gdzie kształcił się pod kierunkiem m.in. Olgi Pasiecznik, Izabelli Kłosińskiej, Ewy Podleś, Mariusza Kwietnia, Matthiasa Rexrotha, Eytana Pessena, Lecha Napierały, Macieja Pikulskiego, Michała Biela, Katelan Tran Terrell, Topi Lehtipuu oraz Hedwigi Fassbender.

Debiutował w 2018 roku na deskach Opery Śląskiej w Bytomiu w roli Ramira *La finta giardiniera* W. A. Mozarta.

W sezonie z 2021-2022 wystąpił m.in.: na Międzynarodowym Festiwalu Sztuk Dawnych im. Izabeli Branickiej z Orkiestrą Zespołu Muzyki Dawnej Diletto pod dyr. Anny Moniuszko wykonując Requiem in C J. A. Hassego; w Teatrze Wielkim w Łodzi jako Cherubin w *Weselu Figara* Mozarta; w Filharmonii Zielonogórskiej oraz w Filharmonii Śląskiej w partii altowej w *Mszy d-moll* Mozarta pod batutą Jarosława Szemeta.

Współpracuje z Polską Operą Królewską, gdzie kreuje postaci Eustazia w operze *Rinaldo* G. F. Händla, Valetta w *Koronacji Poppei* Claudia Monteverdiego oraz w madrygalach tego kompozytora zebranych w spektaklu *Si dolce e' tormento*.

W repertuarze posiada liczne pieśni, arie operowe oraz partie solowe w dziełach oratoryjnych, jak: *Weihnachtsoratorium*, *Magnificat*, *Msza b-moll*, *Pasja wg św. Jana*, *Pasja wg św. Marka*, *Pasja wg św. Mateusza* i kantaty BWV 213 J. S. Bacha; *Stabat Mater* J. B. Pergolesiego, *Stabat Mater* A. Vivaldiego, *Requiem in C* J. A. Hassego i *Msza koronacyjna* W. A. Mozarta.

RAFAŁ TOMKIEWICZ

kontratenor

Ukończył w 2018 roku klasę śpiewu prof. Artura Stefanowicza na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. W latach 2017-19 był członkiem Programu Kształcenia Młodych Talentów – Akademii Operowej przy Teatrze Wielkim w Warszawie, kształcąc się pod kierunkiem m.in. Matthiasa Rexrotha, Hedwig Fassbender i Eytana Pessena. Zadebiutował w 2017 roku w tytułowej roli w operze *Il Giasone* Piera Francesca Cavallego, a w 2018 roku wystąpił w roli Nino w operze *Il Trespolo tutore* Alessandra Stradelli (obie produkcje w Collegium Nobilium w Warszawie). Od tego momentu artysta występuje na takich scenach, jak: Theater an der Wien/Kammeroper w Wiedniu (jako Anastasio w *Giustino* Händla, Tamerlano w *Bajazecie* Vivaldiego, Giasone w *Il Giasone* Cavallego), Teatro Comunale w Bolzano (Włochy), Opera w Biel/Bienne w Szwajcarii (jako tytułowy Radames w operze Eötvösa), Teatr Wielki w Poznaniu (Tolomeo w *Giulio Cesare* i Hamorn w *Jephtha* Händla), Polska Opera Królewska (Unulfo w *Rodelindzie* Händla) oraz na festiwalach *Dramma per Musica* w Warszawie czy *Alessandro Stradella* w Viterbo i w salach koncertowych Genewy, Lozanny, Bydgoszczy czy Warszawy. Występował między innymi z takimi dyrygentami, jak: Paul

Esswood, Christopher Moulds, Benjamin Bayl, Krzysztof Garstka, Lilianna Stawarz, Roger Díaz-Cajamarca Markellos Chryssicos czy Andrea de Carlo.

Artysta jest zapraszany przez liczne orkiestry, między innymi Freiburger Barockorchester, Mare Nostrum, Royal Baroque Ensemble, Bach Consort Wien, Capella Regia Polona i wiele innych. W 2019 roku ukazało się pierwsze światowe nagranie DVD (DUX) opery Alessandra Stradelli *Il Trespolo tutore*, gdzie partię Nino wykonywał Rafał Tomkiewicz, a w październiku 2020 miało premierę nagranie CD tejże opery, dokonane dla firmy Arcane.

KRZYSZTOF GARSTKA

Klawesynista i pedagog, z zamiłowania oraz zawodu związany przede wszystkim ze światem dawnej opery oraz XVII- i XVIII-wiecznej muzyki wokально-instrumentalnej. Od czasów studenckich zafascynowany operą, swoje zamiłowanie do muzyki wokalne rozwinął dzięki kontaktowi i współpracy z czołowymi polskimi wokalistami – Olgą Pasiecznik, Anną Radziejewską, Jadwigą Rappé oraz Arturem Stefanowiczem. Pierwsze kroki w prowadzeniu zespołów stawiał z założoną przez siebie orkiestrą instrumentów historycznych Gradus ad Parnassum, z którą zrealizował produkcje operowe: *La Serva Padrona* G. B. Pergolesiego, *Il Coronazione di Poppea* C. Monteverdiego oraz *Aci, Galatea e Polifemo* G. F. Händla. Jako członek-założyciel stowarzyszenia *Dramma per Musica* rokrocznie bierze czynny udział w kolejnych edycjach Festiwalu Oper Barokowych w Warszawie.

W 2018 roku uzyskał stopień doktora w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina, gdzie pracuje na stanowisku adiunkta w Katedrze Organów i Klawesynu. W warszawskiej uczelni ukończył również studia klawesynowe w klasie Aliny Ratkowskiej oraz Leszka Kędrackiego. Jest także absolwentem studiów podyplomowych w klasie Andrei Marcona w Schola Cantorum Basiliensis (Szwajcaria) oraz stypendystą programu Erasmus-Socrates.

W 2018 roku objął stanowisko kierownika muzycznego Zespołu Instrumentów Dawnych Polskiej Opery Królewskiej Capella Regia Polona. Z zespołem tym poprowadził m.in. szereg spektakli operowych (*Rodelinda* G. F. Händla, *L'Orfeo* C. Monteverdiego, *Scene Buffe* A. Scarlattiego, *Dido and Aeneas* H. Purcella) oraz koncertów oratoryjno-kantatowych i instrumentalnych.

CAPELLA REGIA POLONA

Zespół Instrumentów Dawnych Polskiej Opery Królewskiej Capella Regia Polona został powołany we wrześniu 2018. Repertuar zespołu obejmuje muzykę polskiego i europejskiego baroku – dzieła oratoryjno-kantatowe, opery i muzykę instrumentalną. W skład zespołu wchodzi młodzi i utalentowani instrumentalści specjalizujący się w wykonawstwie muzyki dawnej, grający na instrumentach z epoki lub ich kopiach. Muzycy współpracują zarówno z najlepszymi polskimi, jak i zagranicznymi zespołami. Funkcję kierownika muzycznego zespołu pełni klawesynista – Krzysztof Garstka.

BAROKOWA
ORKIESTRA
FESTIWALOWA

Armia generałów

28.10.2023

Mannheim, miasto w południowo-zachodnich Niemczech, zostało założone w 1606 roku jako forteca. Poważnie zniszczone podczas wojny trzydziestoletniej zostało szybko odbudowane. Ale miejsce Mannheim w historii zaczęło się tak naprawdę w roku 1720, kiedy elektor Karl Philipp przeniósł tu stolicę Palatynatu. To on zbudował wielki pałac o fasadzie długości ponad 450m, jedną stroną zwrócony ku Renowi, a drugą - w kierunku centrum miasta. Filip nigdy nie widział swojego pałacu w stanie ukończonym. Zobaczył go dopiero jego następca, daleki krewny Karl Theodor: 18-latek, którego pasją była sztuka. Jego rządy w Mannheim trwały od roku 1742 do czasu objęcia tronu Bawarii 35 lat później, i obejmują jeden z najbardziej rewolucyjnych okresów w historii muzyki.

Jako elektor Palatynatu Karl Theodor założył akademię nauk, budował muzea i galerie, był przyjacielem wielu najbardziej kreatywnych umysłów swojej epoki, ale przede wszystkim założył najbardziej zjawiskową i porywającą orkiestrę tamtych czasów.

Szefem orkiestry został 24-letni skrzypek i kompozytor czeskiego pochodzenia, Johann Stamitz. Zagrał on na weselu elektora w styczniu 1742 roku i wydaje się, że właśnie wtedy został w Mannheim na stałe. Przez kolejne 12 lat był najważniejszym artystą w manheimskim świecie muzyki. Około 1747 roku dołączył do niego inny Czech, Franz Xaver Richter (początkowo zatrudniony jako śpiewak), ale którego muzyczne talenty sięgały też kompozycji, dyrygowania, gry na skrzypcach i teorii muzyki. Wkrótce wielu innych europejskich uzdolnionych muzyków zaczęło przyjeżdżać do Mannheim. Tak powstała szkoła manheimska.

Johann Stamitz działał częściowo równolegle z Johannem Sebastianem Bachem, a zmarł wcześniej niż Georg Frideric Handel. Był jednak od tych wielkich mistrzów baroku o pokolenie młodszy, a jego twórczość należy już do epoki następnej. Dzięki hojności elektora w założonej przez niego orkiestrze grało aż 20 skrzypiec, 4 altówki, 4 wiolonczele, 2 kontrabasy, sekcja dęta składająca się z 4 rogów, 2 fletów, 2 fagotów, a od połowy XVIII wieku także klarnetów. Orkiestra grała raz na tydzień w tak zwanej Sali Rycerskiej, były to regularne koncerty zwane akademiami. Ich słuchaczami byli elektor i jego rodzina, dworzanie oraz zaproszeni goście. Na koncerty była dopuszczana część słuchaczy spoza dworu na miejsca stojące, oddzielone sznurem od reszty widowni. To jedna z najwcześniejszych form koncertów publicznych w Europie.

Orkiestra słynęła z manier wykonawczych, wśród których najważniejsze to: crescendo manheimskie - szybkie crescendo rozwijane przez całą orkiestrę; rakietka manheimska - pasaż orkiestrowy o kierunku wznoszącym, w którym

melodia jest często rozłożona tak jak arpeggio; walec mannheimski - crescendo rozszerzone z melodią wznoszącą opartą na basie ostatecznym; ptaszki mannheimskie - naśladownictwo śpiewu ptaków we fragmentach solowych; czy pauza generalna - efekt pauzy w ramach orkiestrowego tutti, całkowitej i naglej ciszy po forte. Wszystkie te maniere usłyszycie państwo na dzisiejszym koncercie.

Mannheimska orkiestra budziła gorące uczucia. C.D.F. Schobert napisał o niej tak: “Słuchanie tej orkiestry daje wrażenie podróży na magiczną wyspę dźwięku. Żadna inna orkiestra na świecie nie dorównuje mannheimskiej w wykonawstwie. Jej forte jest jak piorun; jej crescendo jak wszechmocny wodospad; jej diminuendo jak delikatna rzeka znikająca w oddali, a piano jak oddech wiosny.” A Charles Burney tak: “W istocie jest tam więcej solistów i dobrych kompozytorów, niż zapewne w jakiegokolwiek innej orkiestrze w Europie.” To **ARMIA GENERALÓW** zdolna zarówno bitwę planować, jak i w niej walczyć.

Oprócz orkiestry i manier wykonawczych o szkole mannheimskiej mówimy też jako o grupie kompozytorów. W tym znaczeniu obejmuje ona dwa pokolenia twórców. Do pierwszego - oprócz wspomnianych już Johanna Stamitza (1717-1757) i Franza Xavera Richtera (1706-1789) należał między innymi Ignaz Holzbauer (1711-1783). Do drugiego - Franz Ignaz Beck (1734-1809) Abbe Foggler (1749-1814) oraz synowie Johanna Stamitza – Anton (1750 - między 1796 a 1809) i Carl (1745-1801).

Ciekawostką jest, że do mannheimskiej orkiestry chciał dołączyć sam Wolfgang Amadeusz Mozart. Kiedy 21-letni kompozytor opuścił zniechęcony Salzburg, jego pierwszym przystankiem był właśnie Mannheim, gdzie spędził aż pięć miesięcy. Mozart zaprzyjaźnił się z ówczesnym dyrektorem artystycznym orkiestry, Christianem Cannabichem, którego w jednym z listów opisał: „Największy dyrygent jakiego spotkałem, podziwiany przez całe miasto. Muzycy darzą go w równym stopniu miłością jak i strachem. Są dla niego jak żołnierze”. Mozart aplikował do mannheimskiej orkiestry, ale w najgorszym momencie, który zbiegł się z przenosinami całego dworu do Monachium. Tym samym okres rozkwitu i chwały muzyki w Mannheim dobiegł końca.

Michał Orzechowski
baroque goes nuts!

ARMIA GENERALÓW

Muzyka Szkoły Mannheimskiej

sobota, 28 października 2023 | godzina 18:00
Sala Koncertowa Collegium Copernicanum

Program

Gottfried Finger (ok.1655-1730) Sonata C-dur op 1 nr 12

Johann Stamitz (1717-1757)
Concerto D-dur di 5 stromenti GroF 127
Allegro arioso, Adagio ma non troppo, Tempo di menuet

Franz Xaver Richter (1709-1789)
Overture C-dur (La Melodia Germanica)
..., Andantino, Tempo di Menuetto

Ignaz Holzbauer (1711-1783)
Sinfonia (Overture) G-dur op.1 nr 1
Allegro assai, Andante assai e gratioso, Presto

Georg Joseph (Abbe) Vogler (1749-1814)
Polymelos ou Caracteres de musique de diferentes nations Chanson
Écossaise, Polonoise

Franz Ignaz Beck (1734-1809)
Overtura (Sinfonia) g-moll op. 1 nr 1
Allegro, Andante, Allegro

Wykonawcy

Barokowa Orkiestra Festiwalowa

pod kier. Daniela Deutera

Sławomir Drózd *flet*
Michał Marcinkowski, Aleksandra Pilarska
pierwsze skrzypce
Pia Grutschus, Marcin Tarnawski, Natalia
Tyrańska *drugie skrzypce*
Anna Krzyżak Siarkowska, Zuzanna Bąk
altówki
Matthias Bergmann, Ewa Witczak *wiolonczele*
Łukasz Macioszek *kontrabas*
Dorota Zimna *klawesyn*

BAROKOWA ORKIESTRA FESTIWALOWA

Powstała w 2019 roku, na potrzeby realizacji dwóch ambitnych projektów festiwalu Bydgoska Scena Barokowa. Pierwszym z nich, stanowiącym inaugurację festiwalu, było wykonanie oratorium *La Resurrezione* Geорга Friedricha Händla pod kierownictwem Marcina Tarnawskiego. Podczas drugiego projektu, realizowanego pod kierownictwem Michała Marcinkowskiego, zaprezentowane zostało *Requiem* Mateusza Zwierzchowskiego, którego rękopis przechowywany jest w Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Było to pierwsze współczesne wykonanie tego dzieła na instrumentach historycznych.

W roku 2020 BOF przygotowała wraz z gronem wspaniałych solistów współczesne prawykonanie *Filandro Nicoli* Porpory – „komedii pasterskiej w trzech aktach z muzyką do słów Vincenzo Cassaniego, wystawionej na dworze w Dreźnie w dniu urodzin Jej Królewskiej i Elektorskiej Mości księżnej Marii Antonii Walpurgis na zamówienie Jego Wysokości Augusta III, króla Polski i elektora Saksonii, dnia 18 lipca 1747”. w ramach BSB 2022 BOF zaprezentowała projekt "Bach/Vivaldi/Telemann - koncerty na 1 flet, 2 wiolonczele, 3 skrzypiec i 4 klawesyny". Orkiestra zaprasza do współpracy muzyków z całej Polski, specjalizujących się w wykonawstwie muzyki dawnej na instrumentach historycznych. Podczas tych trzech projektów Barokowa Orkiestra Festiwalowa miała okazję współpracować ze znakomitymi muzykami, wśród których znaleźli się m.in. tacy wokaliści jak Ingrida Gápvová, Artur Janda, Joanna Motulewicz, Marta Wryk, Aleksander Rewiński, Przemysław Baiński, Wanda Franek, Jadwiga Niebelska-Deshmukh, Elżbieta Izdebska oraz zespoły wokalne: Chór Kameralny Akademii Muzycznej w Bydgoszczy oraz Zespół Wokalny Chóru Polskiego Radia.

DANIEL DEUTER

Studiował w klasie skrzypiec Tibora Istvánffy'ego i Geoffry'ego Whartona. Jego zainteresowanie interpretacją muzyki dawnej doprowadziły go do współpracy z Philippem Herreweghe, Jordi Savallem, Friederem Berniusem, Reinhardem Goeblem, Konradem Junghänelem, Gottfriedem von der Goltz i René Jacobsem. Podczas projektów kameralnych z Peterem Kooi'em, Jedem Wentzem, Marie Leonhardt i Michalem Petri odwiedził wiele krajów Europy i Azji, a także USA i Kanadę.

Daniel Deuter prowadzi warsztaty orkiestrowe, kameralne oraz uczy gry na skrzypcach barokowych (Międzynarodowa Letnia Szkoła Muzyki Dawnej Valtice, Le Parlement de Musique, Michaelsteiner Sommerakademie, Letnie Kursy Metodyczne Muzyki Dawnej w Warszawie). Wraz z zespołem CordArte z Kolonii wykonuje muzykę kameralną z XVII wieku, od 2009 roku koncertuje z zespołem prowadzonym przez Daniela Hope'a, występując m.in w Hamburgu, Berlinie i Londynie.

Od 1993 roku jest koncertmistrzem orkiestry Batzdorfer Hofkapelle, skupiającej się głównie na wystawianiu oper z repertuaru Dreźnieńskiego. Od 2013 roku prowadzi klasę skrzypiec barokowych i altówki barokowej w Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy. Jego praca artystyczna jest udokumentowana na wielu płytach wydanych m.in. przez Supraphon, Musicom, Pan-classics, Raumklang, Kammer-ton i Accent.

Bydgoska Scena 2023 Barokowa

organizator BSB2023
Akademia Muzyki Dawnej
dyrekcja i produkcja Festiwalu
Elżbieta Izdebska
Dorota Zimna

produkcja
Szymon Szetela
fotografia
Dariusz Gackowski
koordynacja wolontariatu
Sławomir Drózd

promocja
Iga Dąbrowska
identyfikacja wizualna BSB,
projekty graficzne, skład
Marcin Pietras

grafiki festiwalowe
Asya Kozina – Paper Artist
asya-kozina.com

patronaty honorowe

*Przewodnicząca Sejmiku
Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Elżbieta Pinińska*

*Przewodnicząca
Rady Miasta Bydgoszczy
Monika Matowska*

organizator

AKADEMIA
MUZYKI DAWNEJ

ruch
muzyczny

AKADEMIA MUZYCZNA
imienia Feliksa Nowowiejskiego
w Bydgoszczy

FUNDACJA

partnerzy

STADTMANNHEIM²
Kulturamt

FOCUS HOTELS

POLSKA
OPERA
KRÓLEWSKA

partnerzy medialni

TVP
KULTURA

TVP 3
BYDGOSZCZ

PIK
POLSKIE RADIO

Express
BYDGOSKI

Love Bydgoszcz

Poleca nam! bydgoszcz

PROJEKT
WSPÓLFINANSOWANY
PRZEZ MIASTO BYDGOSZCZ

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Dofinansowano z budżetu
Samorządu Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Narodowy
Instytut
Muzyki
i Tańca

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu "Muzyka"
realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca

bydgoskascenabarokowa.pl